

► Қарияң бар ма?

Тұнып тұрған әнеге дерсіз!

«Ата өнері – балаға мұра», «Әже – ақылдың кені, өткеннің шежіресі» дейді дана бабаларымыз. Рас айтылған. Кейбір қазыналы қарттардың әңгімесін тыңдасан, көп мағлұмат аласын. Олардың сөзі кітаптастығын гибратты, санаңа ерекше әсер етеді. Шүкір, қазір балаларына «балым», немерелеріне «жаным» деп қарайтын ата-әжелер көп. Алайда, «Атанның баласы болма, адамның баласы бол» деп қунделікті айтып отыратын, болашекте елге тұтқа болар батыл ұландар тәрбиелейтін ақсақалдар соншалықты көп деп айта алмаймыз. Бағаладың білгенге көпті көрген мұндай қариялардың әрбір сезі Otan, ел алдындағы жауапкершілікті сезіндіреді, үшқыр ойларға жетелейді. Сондай ардақты ақсақалдардың бірі – Төлеуби ауданы, Аққұм ауылышындық тұрғыны Сәбіт Әбілдаев. Сексеннің сенгіріне шыққан Сәбен әлі де ширақ, сезі тетік. Саналы ғұмырын үрпақ тәрбиесіне арнаған.

– Балалық шағым есімін түссе, әлі күнге дейін көзім жас көледі. Ойын баласы жастағы мені әкем Әбілда ылғы ерте ояттын, – дейді Сәбіт кеке. – Жалғыз мен ғана емес, ауылда қалған барша бала-шага, қыз-келишшекте мен қар қісілердін көрген күні осы еді.

Батыста соғыс жүріп жатыр. Мұнда әңбек майданы. Колхоздың бар шарасынан қаралған. Таңыңын атысы, күннің батысын адамды қажыттаптап ауыр жұмыс. Тұрмысының жудеу, бірақ жанымыз сірі. Ұйқымыздың аша алмай алқапқа көтіп бара жатқан көзім есімін жи орлады. Егер даласында тоқылдақ та айдасты, бидайды егіз арбамен қырманга тасыдық, қырманда бидай суырдық. Техника атымен жоқ. Шал-кемпірлер жөнө соғыстан қайтқан бірлі-жарын мүгедек солдаттар суырған бидайды қаптап, есекпен аудан орталығындағы «затотзернога» еткілі қайтатын. Ауылда ешкім қалмайды. Тілті, ауылдың мысық-итептіне дәйін қырманың жағалайды. Женгелеріміз сол жерде бидайды қуырып, түйіп, талқан жасайды. Талқаннан ыбыламық қайнатып берімізге таратады. Жұмыс қаншалықтың ауыр болса да ешкім мойынады. Әйткені, ертеге деген үмітіміз мол болатын. Қыз-келишшектер қырман басында ән салып, ауылдың айтқыштары қызықтың өнгіме айтып, көпті күлкіне қарық етті.

1944 жылы мектеп табандырыбын аттаған Сәбіт Әбілдаев Қызылескөр ауылнандағы жетіжүйдік, кейін аудан орталығы — Георгиев (қазірі Кеке) еткілі мекенінде оңжының мектеп-интернатты бітірді. Бастауыш мектепті Қазан қаласынан көлген мұғалім Смаил Ахметов қазақша-орысшага ете саудаты еді. Сол мытты мұғалімнен дөріс алды. Ол кезде өйел үстәз аз болатын. Булардың бағына орай осы ауылдың көлікі Раҳия Жұнис-әлиева сабак берді. Көксөйек мектебінде Аскар Иманелиев математика пәннен оқытты. 1956 жылы мектеп бітіргендегі кейін Мәскеу қаласында екі жарын жыл қаренескі қатарында Отан алдындағы борышын етеді. Ленгір шахтасында 2 жылдай шахтер болып еңбек етті. 1961 жылы Шымкент педагогикалық институтының жаңадан ашылған «Педагогика жөнө методика» деген факультетіне окуға түсти. Айдан сулу Айымжан арумен де осы жогары оку орнында танысты. Бір курста оқып, көніл жараптырын жастар көп үзәмдік шаңырақ көтерді. Қолдарын дипломдары тиғен жас отбасы Ленин (қазірі Қазығұрт) ауданына жолдамамен барып,

Дина ХАНГЕЛДІ.
Төлеуби ауданы.

► Бір үзік сыр

Мен аманатты қалай таптым?

Максат ҚАРҒАБАЙ,
«Оңтустик Qazaqstan».

Сегізінші класты бітірген жылы жазғы демалыста Қозмолдаққа бардым. Бауырларым Қомарт алтыншы, Гүлмира төртінші сыныптың бітіріп жатқан. Екеуі де пионерлер лагеріне барғалы жүр екен. Бір-екі күн өткесін жөнешм (анам) менін алдымға бір қоңыр папкін әкеліп қойды. Сейтсем әкемнің өлеңдері, әңгімелері, жазған хаттары, үстаздық жоспарлары, газете жарияланған дүниелері екен.

Қоңыр папкінің дүниелер мені өзіне баурап алып бара жатты. Мен 4-5-сынып оқып жүргендегі Жақсықұл атам (әкемнің анасы) «екең өлең жазатын. Комсомол сыйлығын алған. Өлеңдері газет-журналға шыққан» деген айтып отыратын. Мен «әкемнің бөлмесі» деген бөлмениң астын устіне шығарып актарып, әкемнің маган қалдыған аманатын іздеймін. Бірақ, ештеңе таппайтынмын. Едәннің тұра ортасына төрт

бұрышты жұқа фанер қағылған екен. Бір күн «Мүмкін әкем» маган деген аманатын осында жазып қалдығран шығар» деген сол фанердің шетіне жағалай қағылған шегелерін суырганымша суырғып, едәннің астына жақын түсіріп, қарал шықынан бісімді. Сол жолы қолыма шылау мен шаңғана ілікен еді. Сейтсем әкем қалдығран дүниелерді жөнешем көзінің қарашыңында сақтап жүр екен гой.

Сол жылы мен әкемнің шыгармашылығын алғаш рет таныстым. Гүлмира қарындастын дәлтердің парактарына әкемнің жазғандарын үзінша бойына көшіріп шықты. Кейін берін жинақтап қол машинамен тердім. Сол уақыттаға аудан әкемінің 1996 жылы «Ақын» деген атпен әкемнің жазбалары баспадан шықты. Қуаныштың шек болған жоқ. Созақтай Әбідікүловтың көзінде Шолаққорған ауылшына кіре берістегі жана көшеге, тұган ауылы Қарғұр мектебіндегі ағылшын пені бөлмесінен әкемнің есімі берілді. Бул мектеп директоры, әкемнің шекірті Талғат Малғаровтың үстазының деген құрметі деген білдік. 2006 жылы мамыр айында Шага ауылында 60 жылдығын өткіздік. Бұғынгі мәслихат

хатшысы Бейімбет Байғарас сол кезде кесіпкер болатын. Сол кісі демешшілік жасап, көмек көрсетті. 2015 жылы әкемнің өлеңдерін, екем тұралы ақын-жазушылардың естеліктерін жинақтап, «Шынар» деген атпен тағы бір кітаптың шығарды. Осы тұста аманат деген сезіндің кадір-қасиетін төрек екенін үйіндім. Әкемнің қалған дүниелерді жақындаған көзінен аманат екен. Жарық, үл-қызыздардың екі аманатын адал болатындықтан жаман болған жоқтыз. Қолдау көрсеткен азаматтар да жаман болған жоқ. Қызыметтері есті, бастары көбейді, елге абыройлары артып. Бул жақсылықтар қайтарыны аманаттың құдіреттілігінен болса көрек.

Аманат демекіш, осыдан бір жарым жыл бұрын болуы көрек, Сұлтанбек Қожановтың шек болған жоқ. Созақтай Әбідікүловтың көзінде Шолаққорған ауылшына кіре берістегі жана көшеге, тұган ауылы Қарғұр мектебіндегі ағылшын пенін өзінен әкемнің есімі берілді. Бул мектеп директоры, әкемнің шекірті Талғат Малғаровтың үстазының деген құрметі деген білдік. 2006 жылы мамыр айында Шага ауылында 60 жылдығын өткіздік. Бұғынгі мәслихат

► Тамырыма үнілсем...

Жас үлгайған сайын ауру-сырқау мазалай береді екен. Бұғынде жасын жетпістен асты. Жүріп өткен өмір жолыма көз тастасам, елге азыр-көпті қызмет атқарыпсын, соған шүкіршілік етемін. Дегенмен, атқарулы тиіс міндеттердің әлі де аз емес екені еске түскенде көніл құлағызы. Бұрынғыдай бойы-мұзда қара күш толып тұрмаса да, көрген-білгеніміз бен көнілге түйгегендің көйнігірле айта жүргүре жараймыз. Кейінгі кезде қағаз-қаламды ермек еттін болды. Бұрын-нан етпеп өлең жазатын едім, ауыр жұмысқа жарамай қалған соң, жастайымнан жаһыма жақын кәсібімді ермек етіп жүрген жайым бар. Абай атамасын айтқандайды, жау өнірін ермек етіп берейік, жақеті болса қоғамның бір кадесіне жарап...

Алпыстан асқанында асау үйреткен

Зейнет демалысына шыққаннан бері газет оқуға мүмкіндік артты. Оңдағы дүниелер бізді де түрлі ойларға жетелейді. Мақала кейіпкерлерінен кейде езімізді көрнедей боламыз. Аты азыза айналған адамдардың артында қалған іздері мен алдыңын толқын ағалардан еншінде үшін айнағасан енбектерін оқып отырып тенті боласың. Осы тұста мен де өзіміз көзін көрнен, бір-екі еректін күш болған Әмір аға Медбекулы жаузын жауды жерді. Жалпы, оның кім екенін тану үшін «Оңтүстік Қазақстан» газеті жазып жүргендей «Тамырына үнілсем» көрү көрек.

Иә, Әмір ағамыздың арғы атасы Шонқыш ете ірі денелі, алып күш иесі болған деседі. Ол туысқан ағасы Шорман екеуі тізе қосып, кешегі қызын-қыстай казенде елді ашаршылықтан аман алып қалғанындағы шығарылған жауын жерді. Жалпы, оның кім екенін тану үшін «Оңтүстік Қазақстан» газеті жазып жаузын жауды жерді. Тойбасшы салымдың атасынан шығарылған жауын жерді. Егер 59 жыл отысып, Алланың берген 7 перзенттен 30 немере, 40 шебере сүйіп оты.

«Карты бар үйдің қызынасы бар» дегендей, қария деген үгым қазақ үшін аса бағалы. Үлкенге күрмет көрсетіп, қарттарын сыйлап есken, әкемнің оқындағы гимнаратын салған соң 2 сыныптың қосынша белгіле қосылды. Сейтіп, білім ошағы орта мектепке айналған. Осы жылдар ішінде бес жыл әңбектерін оқып, олардың әкемнің оқындағы гимнаратын салған соң 2 сыныптың қосынша белгіле қосылды. Сейтіп, білім ошағы орта мектепке айналған. Оның кім екенін тану үшін «Оңтүстік Қазақстан» газеті жазып жаузын жауды жерді. Тойбасшы салымдың атасынан шығарылған жауын жерді. Егер 59 жыл отысып, Алланың берген 7 перзенттен 30 немере, 40 шебере сүйіп оты.

Сол Шонқыш баһадүрдің немесе Әмір әғамынан 1941 жылы дүниеге көлген. Бізден он шакты жас үлкендіріп бар Әмір ағамен көткесін тағыздаған көзінен аман алып қалғанындағы шығарылған жауын жерді. Тойбасшы салымдың атасынан шығарылған жауын жерді. Егер 59 жыл отысып, Алланың берген 7 перзенттен 30 немере, 40 шебере сүйіп оты.

Сол Шонқыш баһадүрдің немесе Әмір әғамынан 1941 жылы дүниеге көлген. Бізден он шакты жас үлкендіріп бар Әмір ағамен көткесін тағыздаған көзінен аман алып қалғанындағы шығарылған жауын жерді. Тойбасшы салымдың атасынан шығарылған жауын жерді. Егер 59 жыл отысып, Алланың берген 7 перзенттен 30 немере, 40 шебере сүйіп оты.

Сол Шонқыш баһадүрдің немесе Әмір әғамынан 1941 жылы дүниеге көлген. Бізден он шакты жас үлкендіріп бар Әмір ағамен көткесін тағыздаған көзінен аман алып қалғанындағы шығарылған жауын жерді. Тойбасшы салымдың атасынан шығарылған жауын жерді. Егер 59 жыл отысып, Алланың берген 7 перзенттен 30 немере, 40 шебере сүйіп оты.

Сол Шонқыш баһадүрдің немесе Әмір әғамынан 1941 жылы дүниеге көлген. Бізден он шакты жас үлкендіріп бар Әмір ағамен көткесін тағыздаған көзінен аман алып қалғанындағы шығарылған жауын жерді. Тойбасшы салымдың атасынан шығарылған жауын жерді. Егер 59 жыл отысып, Алланың берген 7 перзенттен 30 немере, 40 шебере сүйіп оты.

Сол Шонқыш баһадүрдің немесе Әмір әғамынан 1941 жылы дүниеге көлген. Бізден он шакты жас үлкендіріп бар Әмір ағамен көткесін тағыздаған көзінен аман алып қалғанындағы шығарылған жауын жерді. Тойбасшы салымдың атасынан шығарылған жауын жерді. Егер 59 жыл отысып, Алланың берген 7 перзенттен 30 немере, 40 шебере сүйіп оты.

Сол Шонқыш баһадүрдің немесе Әмір әғамынан 1941 жылы дүниеге көлген. Бізден он шакты жас үлкендіріп бар Әмір ағамен көткесін тағыздаған көзінен аман алып қалғанындағы шығарылған жауын жерді. Тойбасшы салымдың атасынан шығарылған жауын жерді. Егер 59 жыл отысып, Алланың берген

